

Repertoriul jurisprudenței

Cauza C-117/10

**Comisia Europeană
împotriva
Consiliului Uniunii Europene**

„Acțiune în anulare — Ajutoare de stat — Articolul 88 alineatele (1) și (2) CE — Ajutor acordat de Republica Polonă pentru achiziționarea de terenuri agricole — Competența Consiliului Uniunii Europene — Schemă de ajutor existentă — Aderarea Republicii Polone la Uniunea Europeană — Ajutor acordat înainte de aderare — Măsuri adecvate — Caracterul indisociabil a două scheme de ajutor — Schimbarea împrejurărilor — Împrejurări excepționale — Criză economică — Eroare vădită de apreciere — Principiul proporționalității”

Sumar – Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 4 decembrie 2013

1. *Ajutoare acordate de state — Competența Consiliului de a autoriza un ajutor cu titlu derogatoriu în considerarea unor împrejurări excepționale — Condiții de exercitare — Sesizarea Consiliului de către statul membru vizat înainte de intervenirea unei decizii a Comisiei prin care ajutorul este declarat incompatibil cu piața comună și adoptarea unei decizii în termen de trei luni — Limită — Compromiterea acțiunii sau a unei decizii anterioare a Comisiei*

[art. 88 alin. (2) CE, devenit art. 108 alin. (2) TFUE]

2. *Ajutoare acordate de state — Competența Consiliului de a autoriza un ajutor cu titlu derogatoriu în considerarea unor împrejurări excepționale — Condiții de exercitare — Ajutor legat indisociabil de un ajutor a cărui incompatibilitate cu piața internă a fost constatată anterior de Comisie — Ajutor acordat înainte de aderarea Republicii Polone la Uniunea Europeană — Respectarea principiului securității juridice — Limite — Schimbare majoră a împrejurărilor economice și financiare*

[art. 87 CE, 88 CE și 89 CE (devenite art. 107 TFUE, 108 TFUE și 109 TFUE); Actul de aderare din 2003, anexa IV, capitolul 4]

3. *Acțiune în anulare — Motive — Abuz de putere — Noțiune*

(art. 230 CE)

4. *Agricultură — Norme de concurență — Ajutoare — Autorizarea unor ajutoare cu titlu derogatoriu de către Consiliu — Control jurisdicțional — Limite — Decizie a Consiliului de autorizare a unui ajutor acordat de statul polonez pentru achiziționarea de terenuri agricole aflate în proprietatea acestuia ca urmare a unei crize economice și financiare — Lipsa unei erori vădite de apreciere*

[art. 88 alin. (2) al treilea paragraf CE, devenit art. 108 alin. (2) al treilea paragraf TFUE]

5. *Ajutoare acordate de state — Competența Consiliului de a autoriza un ajutor cu titlu derogatoriu în considerarea unor împrejurări excepționale — Condiții de exercitare — Încălcarea principiului proporționalității — Lipsă — Elemente care trebuie luate în considerare*

[art. 88 alin. (2) al treilea paragraf CE, devenit art. 108 alin. (2) al treilea paragraf TFUE]

1. Deși articolul 88 alineatul (2) al patrulea paragraf CE prevede că, atunci când Consiliul nu se pronunță în termen de trei luni de la formularea de către un stat membru a unei cereri de considerare a unui ajutor de stat compatibil cu piața comună, Comisia hotărăște, această regulă nu este aplicabilă decât în ipoteza în care Comisia a inițiat deja procedura prevăzută la articolul 88 alineatul (2) primul paragraf CE, însă nu a adoptat încă decizia prin care ajutorul este declarat incompatibil cu piața comună. Astfel, din modul de redactare a articolului 88 alineatul (2) al treilea și al patrulea paragraf CE rezultă că această limitare în timp a competenței Consiliului urmărește doar să evite o prelungire de durată a suspendării procedurii inițiate de Comisie, ca urmare a sesizării Consiliului, cu riscul de a paraliza acțiunea Comisiei și de a fragiliza astfel rolul central pe care i-l rezervă articolele 87 CE și 88 CE în recunoașterea eventualei incompatibilități a unui ajutor.

Pe de altă parte, având în vedere rolul central pe care Tratatul FUE îl rezervă Comisiei în ceea ce privește recunoașterea eventualei incompatibilități a unui ajutor cu piața internă, articolul 88 alineatul (2) al treilea paragraf CE vizează un caz excepțional și particular, astfel încât puterea cu care este investit Consiliul prin această dispoziție are în mod evident caracter de excepție. Aceasta presupune că dispoziția menționată trebuie în mod necesar să facă obiectul unei interpretări stricte.

În ceea ce privește dispozițiile prevăzute la articolul 88 alineatul (2) al treilea și al patrulea paragraf CE, potrivit cărora, pe de o parte, sesizarea Consiliului de către un stat membru are ca efect suspendarea examinării aflate în curs în cadrul Comisiei timp de trei luni și, pe de altă parte, în cazul în care Consiliul nu adoptă nicio decizie în acest termen, Comisia hotărăște, aceste dispoziții trebuie interpretate în sensul că, atunci când termenul respectiv a expirat, Consiliul nu mai are competența de a adopta o decizie în temeiul celui de al treilea paragraf menționat în ceea ce privește ajutorul respectiv. În consecință, în cazul în care statul membru în cauză nu a adresat nicio cerere Consiliului, în temeiul articolului 88 alineatul (2) al treilea paragraf CE, Consiliul nu mai este autorizat să exercite puterea excepțională cu care este investit în temeiul celui de al treilea paragraf al acestei din urmă dispoziții în vederea declarării unui astfel de ajutor compatibil cu piața internă.

Interpretarea menționată permite să se evite adoptarea unor decizii al căror dispozitiv s-ar dovedi contradictoriu și contribuie astfel la asigurarea securității juridice.

Consiliul nu poate nici să compromită eficiența unei decizii a Comisiei prin care un ajutor este declarat ilegal, declarând compatibil cu piața internă, în temeiul articolului 108 alineatul (2) al treilea paragraf TFUE, un ajutor destinat să compenseze, în favoarea beneficiarilor ajutorului ilegal, rambursările la care sunt obligați aceștia în temeiul deciziei în cauză.

(a se vedea punctele 34, 35, 51-54 și 57)

2. Potrivit articolului 88 alineatul (2) CE, competențele Consiliului și, respectiv, ale Comisiei sunt delimitate astfel încât, în primul rând, competența Comisiei să se exercite cu titlu principal, Consiliul nefiind competent decât în împrejurări excepționale. În al doilea rând, competența Consiliului, care îi permite acestuia să deroge, în decizia sa, de la anumite dispoziții ale tratatului în materie de ajutoare de stat, trebuie să fie exercitată într-un cadru temporal determinat. În al treilea rând, de îndată ce Comisia sau Consiliul s-a pronunțat în mod definitiv cu privire la compatibilitatea ajutorului în cauză, cealaltă dintre cele două instituții nu mai poate adopta o decizie în sens contrar.

În acest context, nu prezintă relevanță faptul că ajutorul care face obiectul deciziei Consiliului constituie un ajutor existent sau un ajutor nou. Astfel, eficiența deciziei Comisiei este pusă în discuție nu numai atunci când Consiliul adoptă o decizie prin care declară compatibil cu piața internă un ajutor care este același cu cel asupra căruia Comisia s-a pronunțat deja, ci și atunci când ajutorul care face obiectul deciziei Consiliului este un ajutor destinat să compenseze, în favoarea beneficiarilor ajutorului ilegal declarat incompatibil cu piața internă, rambursările la care sunt obligați aceștia în temeiul deciziei Comisiei. În astfel de împrejurări, al doilea ajutor este legat într-un mod atât de indisociabil de acela a cărui incompatibilitate cu piața internă a fost constatată anterior de Comisie încât este cu totul artificial să se pretindă că se efectuează o distincție între aceste ajutoare în scopul aplicării articolului 88 alineatul (2) CE.

În aceste condiții, în cazul în care Comisia, în exercitarea competențelor de care dispune în temeiul articolelor 87 CE și 88 CE, adoptă orientări care au ca obiect precizarea modului în care aceasta intenționează să își exercite, în temeiul aceluiași articole, puterea de apreciere în privința ajutoarelor noi sau existente și le propune statelor membre măsurile adecvate impuse de dezvoltarea progresivă sau de funcționarea pieței interne și în cazul în care aceste măsuri sunt acceptate de un stat membru și au astfel un efect obligatoriu în privința acestuia din urmă, obligațiile care revin unui stat membru ca urmare a unei asemenea acceptări a acestor propuneri nu privesc decât scheme de ajutor existente și nu se aplică unei scheme de ajutor noi care poate fi considerată în mod corelativ compatibilă cu piața internă de către Consiliu.

Totuși, Consiliul nu poate să se prevaleze de simplul caracter de noutate al unei scheme de ajutor pentru a reexamina o situație cu privire la care Comisia a făcut deja o apreciere definitivă, contrazicând astfel această apreciere. Consiliul nu are, așadar, competența de a hotărî că o schemă de ajutor nouă trebuie să fie considerată compatibilă cu piața internă atunci când aceasta este legată într-un mod atât de indisociabil de o schemă de ajutor existentă pe care un stat membru s-a angajat să o modifice sau să o suprimă, în cadrul prevăzut la articolul 88 alineatul (1) CE, încât este cu totul artificial să se pretindă că se efectuează o distincție între aceste două scheme în scopul aplicării articolului 88 alineatul (2) CE.

Cu toate acestea, aprecierea efectuată de Comisie cu privire la aceste scheme de ajutor nu poate fi considerată ca o antepunțare în raport cu aprecierea care trebuie aplicată într-un context economic radical diferit de cel pe care Comisia l-a luat în considerare. Aceasta este situația în cazul unei schimbări majore precum o criză economică și financiară. Rezultă că compatibilitatea cu piața internă a noii scheme de ajutor care a făcut obiectul unei cereri adresate Consiliului de statul membru în temeiul articolului 88 alineatul (2) al treilea paragraf CE trebuie evaluată pe baza unei aprecieri individuale distincte de aceea care a avut ca obiect schema examinată de Comisie, efectuată cu luarea în considerare a circumstanțelor economice pertinente la momentul la care sunt acordate aceste ajutoare.

(a se vedea punctele 58, 60, 62, 63, 75, 76, 82 și 89)

3. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctul 96)

4. În vederea aplicării articolului 108 alineatul (2) al treilea paragraf TFUE, Consiliul dispune de o largă putere de apreciere, a cărei exercitare implică evaluări complexe de ordin economic și social, care trebuie să fie efectuate în contextul Uniunii. În acest cadru, controlul jurisdicțional aplicat exercitării acestei puteri de apreciere se limitează la verificarea respectării normelor de procedură și de motivare, precum și la controlul exactității materiale a situației de fapt reținute și al absenței unor erori de drept, a unor erori vădite în aprecierea faptelor sau a unui abuz de putere. Or, având în vedere caracterul neobișnuit și imprevizibil, precum și amploarea efectelor crizei economice și financiare asupra agriculturii poloneze, nu se poate considera că Consiliul a săvârșit o eroare vădită de apreciere

atunci când a apreciat că aceste efecte constituiau împrejurări excepționale în sensul articolului 88 alineatul (2) al treilea paragraf CE. Faptul că criza economică și financiară a produs efecte considerabile și în alte state membre nu este determinant, deoarece această împrejurare nu are nicio influență asupra caracterului excepțional al efectelor acestei crize în ceea ce privește evoluția situației economice a agricultorilor polonezi.

(a se vedea punctele 113-115)

5. În ceea ce privește respectarea principiului proporționalității, numai caracterul vădit inadecvat al unei măsuri adoptate în temeiul articolului 88 alineatul (2) al treilea paragraf CE în raport cu obiectivul pe care Consiliul intenționează să îl urmărească poate afecta legalitatea unei asemenea măsuri. Astfel, în ceea ce privește întinderea puterii de apreciere de care dispune Consiliul, nu se poate considera că o decizie a acestuia de autorizare a unui ajutor de stat pentru achiziționarea de terenuri agricole încalcă principiul proporționalității numai ca urmare a faptului că ar fi fost posibil ca statul membru în cauză să urmărească obiective referitoare la limitarea sărăciei în zonele rurale din Polonia prin intermediul altui tip de schemă de ajutor. Cu toate acestea, puterea largă de apreciere de care dispune Consiliul nu îl dispensează pe acesta de obligația de a lua în considerare, în cadrul aprecierii sale, măsurile preexistente destinate în mod special să remedieze împrejurările excepționale care au justificat autorizarea schemei de ajutor în cauză.

(a se vedea punctele 130, 131, 138 și 139)